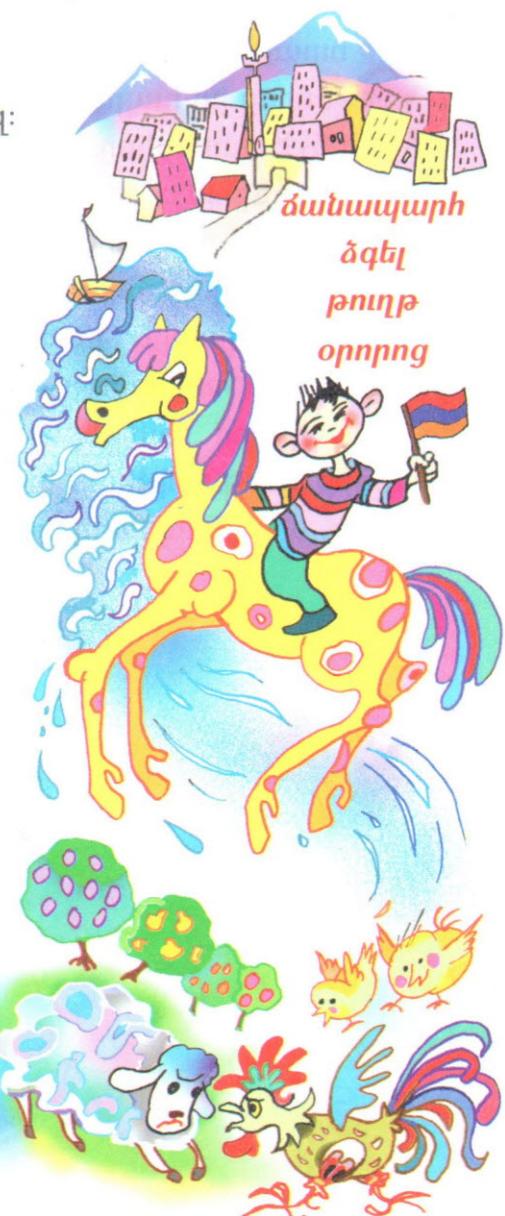

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

Նկարեցի մի սիրուն տուն,
Իսկ տան առաջ՝ այգի, պարտեզ:
Նկարեցի ձի, Չալանկ շուն,
Գառներ, ովեր, կանաչ սարեր,
Ու սարերի գագաթներին՝
Ժպտուն դեմքով բազմած արև:
Նկարեցի հին օրորոց,
Մանգաղ, կացին ու մեծ սրոց,
Թոնիր, փարախ ու հավանոց:
Նկարեցի մի ճանապարհ,
Որ ձգվում է պապիս տնից,
Հասնում մինչև կապուտ Սևան
Ու Երևան է տանում ինձ:
Թղթի վրա թիչ տեղ մնաց.
Արարատն էլ նկարեցի...
Եվ հայրիկը, և մայրիկը
Նկարս շատ հավանեցին:
Ես գունավոր մատիտներով
Պապիս գյուղը նկարեցի
Ու գեղեցիկ այդ նկարը
Ես «Հայրենիք» անվանեցի:

ԱՍԱՑՎԱԾՔ

Հայրենիքը արևից տաք, ուկուց թանկ է:

Դատմությունների զամբյուղ

- «Իմ հայրենիքը» վերնագրով շարադրություն գրիր:
- Մասիսի մասին որևէ գրույց գտիր, կարդա և պատմիր:

Դադարի պահ

Արարատ լեռը նաև Մասիս են կոչում: Փոքր Մասիս (Սիս) Մեծ Մասիս
Այն ունի երկու գագաթ, որոնց միջև
եղած հեռավորությունը 10 կմ է:

Եխարիտ Սարգսյան

ՔՈ ՏՈՒՆԸ

Ճուտը ասաց ձնձղուկ մորը.

- Զյուն է գալու, ցրտեց օրը:

Ուրիշների նման ինչո՞ւ

Տաք աշխարհ չենք մենք էլ թռչում:

- Ինչպես ասեմ,- տխրեց մայրը,-

Լայն ու մեծ է այս աշխարհը,

Բայց սովոր է միշտ մեր ցեղը

Ասպել միայն ծնված տեղը:

Տանել ձմռան բուժն ու ձյունը,

Բայց չլեռ իր հին բովնը:

Դու փոքր ես դեռ, կմեծանաս,

Ասածներս կհասկանաս:

Երբ քո տանն ես ցուրտը տանում,

Տունն ավելի է քաղցրանում:

Տից որ գնաս, տանդ
գինը նոր կիմանաս:

Եխարիտ Սարգսյան

ՔՈ ՏՈՒՆԸ

Ճուտը ասաց ձնձղուկ մորը.

- Զյուն է գալու, ցրտեց օրը:

Ուրիշների նման ինչո՞ւ

Տաք աշխարհ չենք մենք էլ թռչում:

- Ինչպես ասեմ,- տխրեց մայրը,-

Լայն ու մեծ է այս աշխարհը,

Բայց սովոր է միշտ մեր ցեղը

Ասպել միայն ծնված տեղը:

Տանել ձմռան բուժն ու ձյունը,

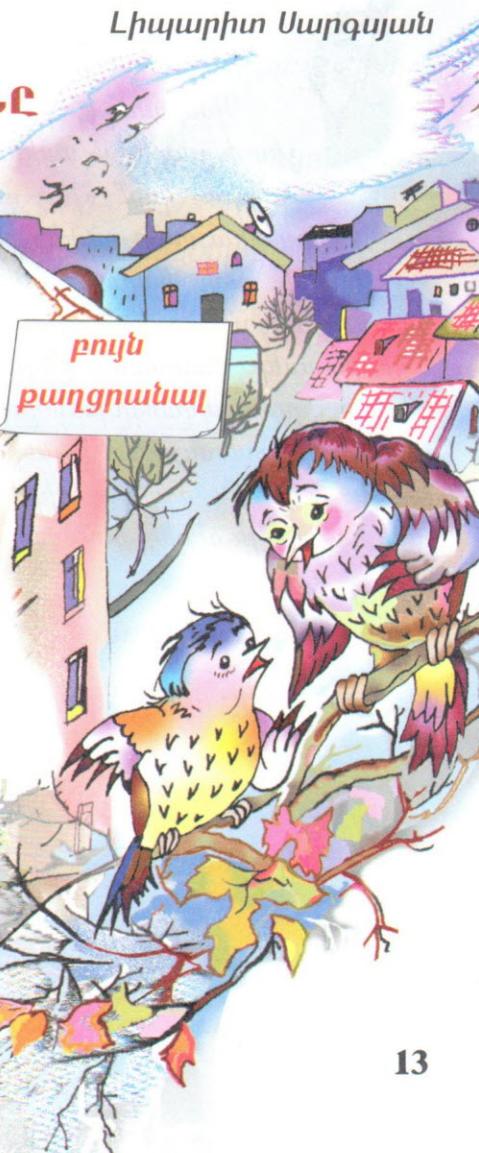
Բայց չլեռ իր հին բովնը:

Դու փոքր ես դեռ, կմեծանաս,

Ասածներս կհասկանաս:

Երբ քո տանն ես ցուրտը տանում,

Տունն ավելի է քաղցրանում:

ԱՇՈՒՆ Է...

Ծառից մի տերև պոկվեց.
Ուկեզոյն, նախշուն է,
Անտառով մի շշուկ վազեց՝
Աշուն է, աշուն է...

Յողի բյուրեղյա մի կաթիլ
Խոտերին սառել է,
Մի կանաչ, կանաչ արահետ
Ուկու մեջ կորել է:

Մշուշի մի ծվեն առած՝
Գիծ քամին քշում է,
Անտառը, իր գույնը գցած,
Մեղմօրոր խշշում է:

Անտառը հագել է դեղին,
Ամեն ինչ նախշուն է,
Անձրւը մաղում է հողին.
Աշուն է...

մեղմօրոր
նախշուն
խշշալ

Հանելուկ

Օրն է կարծանում,
Ծառն է մերկանում,
Անձրւն է մաղում,
Քամին է խաղում:
Այդ երբ է լինում:

ՀԱՅՈՅ ԼԵԶՈՒ

Դու ինաբառ,
Մեսրոպատառ,
Աղբյուրի պես
Ձինջ ու կայտառ:
Դու մոր նման
Միշտ տուն կանչող,
Թե՛ մեղմանուշ,
Թե՛ շառաչող:
Դու դարերի
Արհավիրքում
Թուր ես դարձել
Դավթի ծեռքում,
Դարձել վահան
Պողպատակուռ,
Փշրել անբիկ
Նիզակ ու սուր:

Ու տնկելով
Ելող շիվեր՝
Քայլել ես դու
Դարերն ի վեր:
Որքան քայլել,
Այսքան փայլել,
Այսքան դարձել
Կուռ ու անբիծ,
Եվ, ինչ լավ է,
Հասել ես ինձ:

**աղբյուր
արհավիրք
պողպատ
անբիծ
դառնալ
դարձել**

ԱՍՈՒՅԹՆԵՐ

Իմ կյանքի ամենամեծ երջանկությունը եղել է հայոց լեզվին
տիրապետելը:

(Վիկտոր Համբարձումյան, աշխարհահոչակ աստղագետ)

Ճոխ է հայոց լեզուն, և առատորեն կվարձատրվի նա, ով կուտում-նասիրի այն:

(Զորք Բայրոն, անգլիացի նշանավոր բանաստեղծ)

Պատմությունների և հեքիաթների զամբյուղ

- 1 Ինչ գիտես Վինի Թուխի մասին: Պատմի՛:
- 2 Ինչ ես կարծում, ո՞րն է ամենախելացի կենդանին: Պատմի՛ նրա
մասին:

Ձո՞ք կարծիքով հեքիաթում կենդանիների անուններն ինչո՞ւ են
մեծատառ գրվել:

Ալեքսանդր Ծատուրյան

ԿԱՐԴԱ

Կարդա, այ իմ խելոք մանուկ,
Կարդա, գրիր տարին բոլոր,
Կարդացողի խելքն է կտրուկ,
Միտքը պայծառ ու լուսավոր:

Գիրք կարդալով՝ դու գրքերում
Ծատ նորանոր բան կիմանաս,
Ծատ շատերից շատ բաներում
Մտքով հեռու կսլանաս:

Կարդա, այ իմ խելոք մանուկ,
Կարդա, գրիր տարին բոլոր,
Կարդացողի խելքն է կտրուկ,
Միտքը պայծառ ու լուսավոր:

տարին բոլոր - ամբողջ տարին

խելքն է կտրուկ - միտքը սուր է, խելացի է

Գիրակի ենու բան բացոր, անզետի ենու մոռով մի տարր
Ծատ հարրուցոյ համարույ կցնեն:

ՓԱԹԻԼՆԵՐԸ

Ճերմակ, թեթև ու անհամար
Զյան փաթիլներն իշխում են վար,
Իշխում, ծածկում դաշտ ու բլոր,
Իրար փարված՝ քնում են լուռ,
Քնում են լուռ ու երազում,
Գարնան գալուն են սպասում,
Որ արևի շողին փարվեն,
Հալվեն, փոխվեն զուլալ ցողի,
Ծալքերի տակ մտնեն հողի
Ու մայր հողից դուրս գան նորից.
Մեկը՝ դարձած մի ձնծաղիկ,
Մեկը՝ կապույտ մի մանուշակ,
Մեկը՝ ճերմակ-ճերմակ ծաղիկ,
Մեկը՝ նարգիզ, մեկը՝ շուշան:
Սակայն հիմա իշխում են վար,
Որ ցուրտ քամուց հողը պահեն,
Իսկ երբ բացվի գարունը վահ,
Ծաղիկ դառնան ու ծիծաղեն:

Բառերի գանձատուի

**իշնել
ծածկել**

1. **Զուլալ** բառի մեկ հոմանիշ գրիր և գործածի՛ր նախադասություն մեջ:
2. Բանաստեղծության մեջ գտի՛ր **փաթաթվել** և **գրկել** բառերի հմանիշը:
3. Գրի՛ր **թեթև**, **վար**, **իշնել**, **բացվել**, **ծիծաղել** բառերի հականիները: Դրանցից երկուսը գործածի՛ր նախադասությունների մեջ:
4. Ինչպիսի՞ ածականներով են բնութագրվում փաթիլները և քսմին: Դու ի՞նչ բառեր կավելացնես:
5. Բանաստեղծությունից դու՛ք գրիր ծաղիկների անունները: Աքանիսն էլ ի՞նք ավելացրու:

Աղավնու երգը

Ճերմակ, ճերմակ մի աղավնի
Սիրուն կտցին՝ ձիթենու շյուղ,
Սավառնում է, թռչում հեռու,
Ազատ մտնում պալատ ու հյուղ:

Ու երգում է.- Թող ամեն տեղ
Ծաղիկ բացվի, ծառ կանաչի:
Խաղաղություն, խաղաղություն,
Պատերազմը կորչի, կորչի:

ՄԵՐ ԱՆՔՆԵՐ

Խաղաղություն ամենքին:

Պայծառ արև, անամպ երկինք աշխարհի բոլոր մանուկներին:
Թող երկնքում միշտ թևածի խաղաղության աղավնին:

Բառերի գանձատուփ

1. **Սիրուն** բառի մեկ կամ երկու հոմանիշ ասա:
 2. Բանաստեղծն աղավնուն բնութագրում է **ճերմակ** հնչախիք հարցին պատասխանող ուրիշ ինչ բառեր (**ածական** կգործածես **աղավնի** բառի հետ):
 3. Փոքր, անշուր տունը կոչվում է **խոճիք**: Բանաստեղծության գտիր այդ բառի հոմանիշը:
 4. а) Բացատրիր **սավառնել** բառը:
բ) **Արծիվ**, **բղեղ**, **թռչուն**, **ինքնաթիռ**, **մոծակ**, **մեղու** կաններն օգտագործիր **սավառնել** կամ **թչել** բայերի հետ և նախադասություններ կազմիր:
- Նմուշ՝ **Բազեն սավառնում է:** Ճանձը թռչում է:

ԼԵՌՆԵՐԸ ՀՊԱՐՏ...

Լեռները հպարտ վեր են բարձրանում,
Որ փառքդ վերն տանեն, հայրենիք.
Արծիվները վես երկինք են հասնում,
Որ փառքդ երկինք տանեն, հայրենիք.
Հովերն ու հողմերն աշխարհ են շրջում,
Որ փառքդ չորս կողմ տանեն, հայրենիք.
Աղբյուր ու գուսան երգ են կարկաչում,
Որ փառքիդ գովքը անեն, հայրենիք.
Իսկ զավակներդ, զավակներդ անգին
Իրենց արյունն են տալիս սրտագին,
Որ փառքդ անմահ պահեն, հայրենիք...

ԱՍՈՒՅԹՆԵՐ

Հայրենասիրությունն ապահովում է ոչ թե խոսքով, այլ գործով:

Վ. Բելինսկի (ռուս գրականագետ)

Ով չի սիրում իր երկիրը, ոչինչ չի կարող սիրել:

Զ. Բայրոն (անգլիացի բանաստեղծ)

Բառերի գանձատուփ

1. **Փառք, վես, գուսան, գովք, սրտագին** բառերի իմաստները գտիր տրվածներից.

ա) գովեստի խոսք, գովասանք

բ) ամբողջ սրտով

գ) լավ գործով ձեռք բերված անուն, հոչակ

դ) վեհ, հպարտ

ե) ժողովրդական երաժիշտ, որ երգեր է գրում և կատարում դրանք.
աշուղ

ՓԱՌ-ՔԻ ՀԵՐՈՍՆԵՐ

Հայոց լեռներին սատար են միշտ էլ
Լեռները հայոց:

Փառք մեր լեռներին:

Հայոց քաջերին նեցուկ են միշտ էլ
Քաջերը հայոց:

Փառք մեր քաջերին:

Փառք բոլոր նրանց, ովքեր կովել են
Հևոց մինչ այսօր,

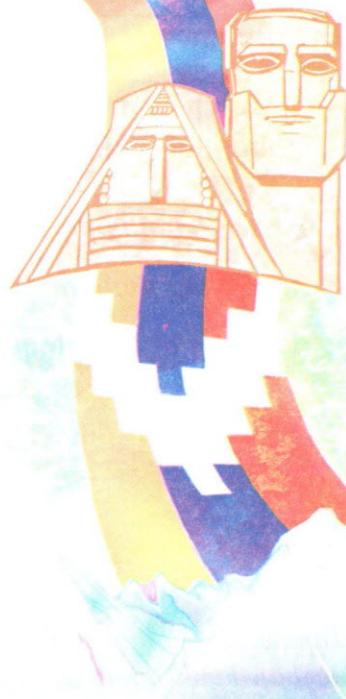
Մինչև մերօրյա Ավարայրը այս,
Ծարժումն այս հզոր ...

Փառք հայոց մտքին,

Հայոց հավատին

Ու քաջկին հայոց:

Փառք, փառք, փառք:

ԱՅԱՀՅԱ

Դեպատ է առա որկիրա որ հաշումնեց քայի:

Բ. Բրեխտ (գերմանացի գրող)

Բառերի գանձատուի

1. ա) Կարդա՞ բառերի բացատրությունը և սովորի՛ր.

սատար - մեկին օգնող ուժ կամ մարդ, մեկի գործին նպաստող

նեցուկ - հենարան, օգնող, պահող, պաշտպանող:

բ) Այս բառերն ինչե՞ր են:

2. Քաջ բառի մեկական հոմանիշ և հականիշ գրիր: Դրանք գործածիր առանձին նախադասությունների մեջ:

3. Կովել և **հզոր** բառերի մեկական հոմանիշ ասա: Դրանք գործածիր առանձին նախադասությունների մեջ:

ով այսօր մերօրյա

ՆԱՄԱԿ

Նստեմ հիմա, միտքս լարեմ
Եվ եղբորս նամակ գրեմ,
Որ բանակում պապիս նման
Բարձր պահի պատիվը տան,
Պաշտպանի մեր հայրենիքը,
Մեր արևը, մեր երկինքը,
Որ տատիկս չապրի ահով,

Զվշտանա մի նոր մահով,
Որ հայրիկս ուրախ-ուրախ
Հսձի գնա առավոտ վաղ,
Որ մայրիկս առանց ախի
Համով-հոտով լավաշ թխի,
Որ քուրիկս անուշ-անուշ
Օրորոցում քնի մուշ-մուշ,
Ես էլ սիրով թեքվեմ դասին
Ու մտածեմ «հինգի» մասին:

ԱՍՈՒՅԹ
Եթե ուզում են խաղաղ ապրել, պատրաստվիր
պատերազմի:

Բառերի գանձատուիք

1. Բանաստեղծությունից դուքս գրիր ազգակցական կապ ցուց տվող բառերը:
2. Բանաստեղծությունից դուքս գրիր գծիկով գրվող բառերը:
Դրանք ինչպես են կազմվել: Այդպիսի երկու բառ էլ դուք ավելացրու:

Եղբայր բարձր պաշտպանել օրորոց
--

Ամռանը շատերին ձգում է երկնագույն Սևանը:
Սևանա լիճն անվանում են **Հայաստանի մարզարին**:

ՍԵՎԱՆ

ուստից ծնված դու լուս-աղբյուր,
աևա լի հարազատ քույր,
ու սարերում մեր երկնահաս
ապուստով լի հսկա մի թաս:
Եզ արծվաբույն լեռները մեր
եռքերի մեջ պահել են վեր,
ահել են քեզ արևի մոտ,
դու լինես միշտ արևոտ,
բ երկինքը հնամենի
ո կապուտից կապուտ առնի,
դ լուս դառնաս օջախներին,
դ դառնաս մայր՝ աղբյուրներին,
բ րոնց համար հոսում, հոսում
և մոր պես քեզ չես ափսոսում,
իչն առնում ես, շատը տալիս:
ին, այսպես է սիրտս լալիս.
ակասում ես, ախր, քիչ-քիչ,
ապուտաչյա իմ հրաշք լիճ:

Պատվական Խաչատրյան

Բառերի գանձատուփ

Գրիր **հսկա, լալ, հնամենի** բառերի հոմանիշները:

Գրիր **հարազատ** և **պակասել** բառերի հականիշները: Դրանք
ածիր նախադասությունների մեջ:

Գրիր **արծվաբույն** և **կապուտաչյա** բառերի արմատները:

Հարցերի և առաջադրանքների արկղիկ

- Բանաստեղծության մեջ ինչի հետ է համեմատվում լիճը:
- Մեկնաբանիր **Հանա լոի հարազատ քոյր** արտահայտությունը:
- Բանաստեղծի սիրտն ինչո՞ւ է լալիս լոի համար:
- Նկարագրիր Սևանա լիճը՝ օգտագործելով բանաստեղծության
բառերը՝ **լուս, աղբյուր, լեռներ, երկինք, արև, կապուտաչյա, հրաշք**:

Պատմությունների զամբյուղ

- Սևանա լոի մասին տեղեկություններ՝ հավաքիր և պատմիր
ընկերներիդ:
- Քեզ որևէ բան հայտնի է Սևանա լոի փրկության ծրագրից:

Արեգակը ոսկեցող
Մաղմղում է ոսկե շող,
Հողի մաշկը ծաբճքող
Երազում է ջուր ու ցող:
Փշատենին հարսնացած
Խոնարհում է վարսն արծաթ,
Ծաղիկները իր դեղին
Վերածվում են գիլների:
Ծոզն է շաշում կատաղի,
Եվ շոգասեր խաղողի
Կանաչ գույնն է չքանում,
Ու վահանակ է առաջանալ:

Փաթեթներով ամենուր
Զմեռիկները պուժուր
Ծոգին խուժում են քաղաք,
Որպես անուշ պաղպաղակ...
Հրազդանն է նիհարում,
Զրում ծուկն էլ չի խաղում,
Արարատն էլ մարմարյա
Կապտագույն է համարյա...

**համարյա
մարմարիս
թաւկանապ
հովհանինի**